

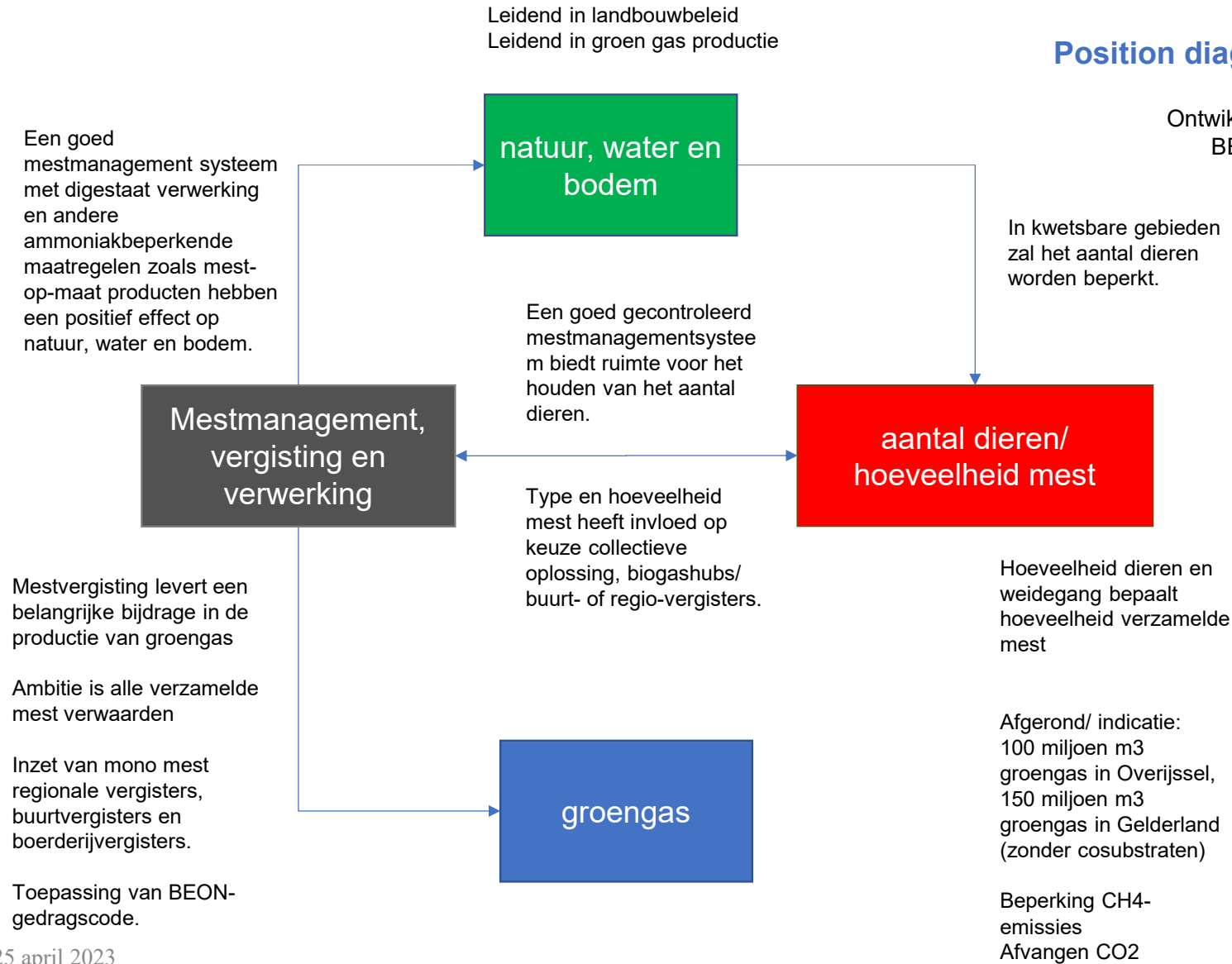

Opbouw

- Doelstellingen
- Situatie Overijssel en Gelderland
- Mestverwaarding (van alle mest)
- Schaalgrootte
- Afwegingen boeren
- Afwegingen overheid
- Conclusies en aanbevelingen

Position diagram mestvergisting BEON

Ontwikkeld op basis van discussies binnen de
BEON Taskforce Duurzaamheid en BEON-
werkgroep mestvergisting
April 2023

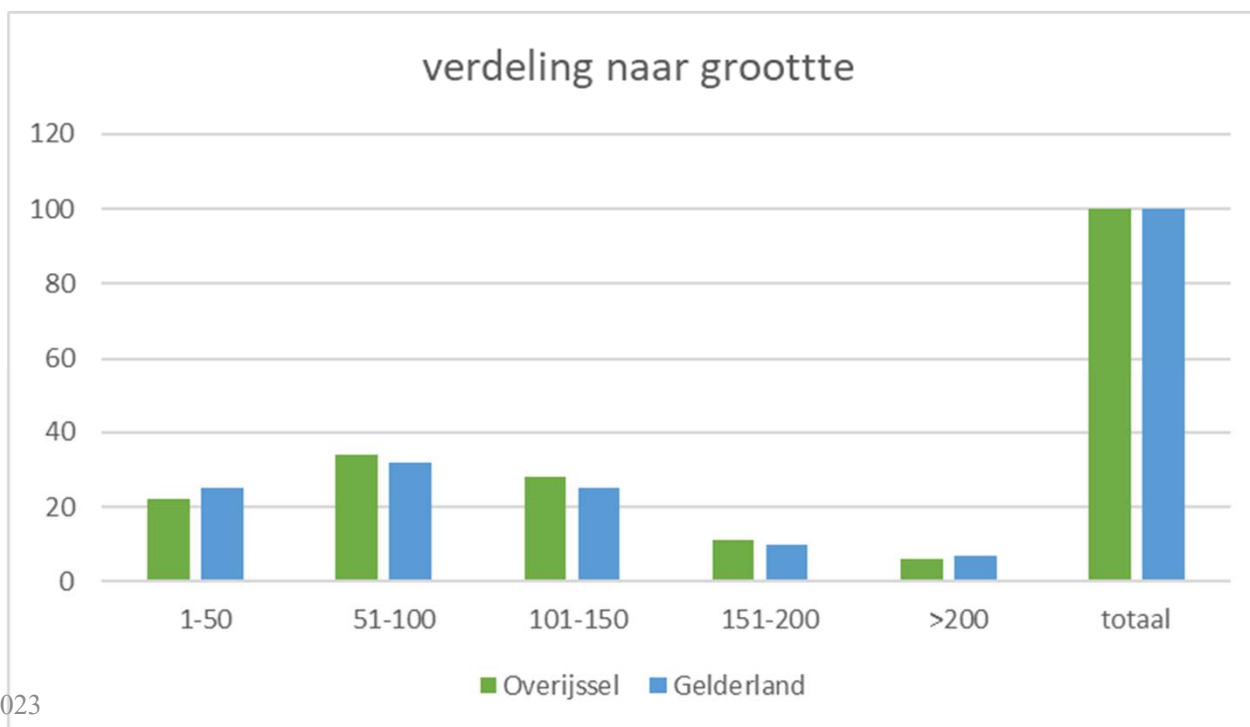
25 april 2023

Doelstellingen

- Gezonde bodem, water en natuur
- In kringloop houden van grondstoffen en minimaliseren emissies
- Behoud kleinere boeren
- Specifieker:
 - Groen gas productie
 - Kunstmestvervanger
 - Productie bodemverbeteraar
 - Vloeibaar CO2
 - Beperking broeikasgasemissies
 - Beperking ammoniak emissies

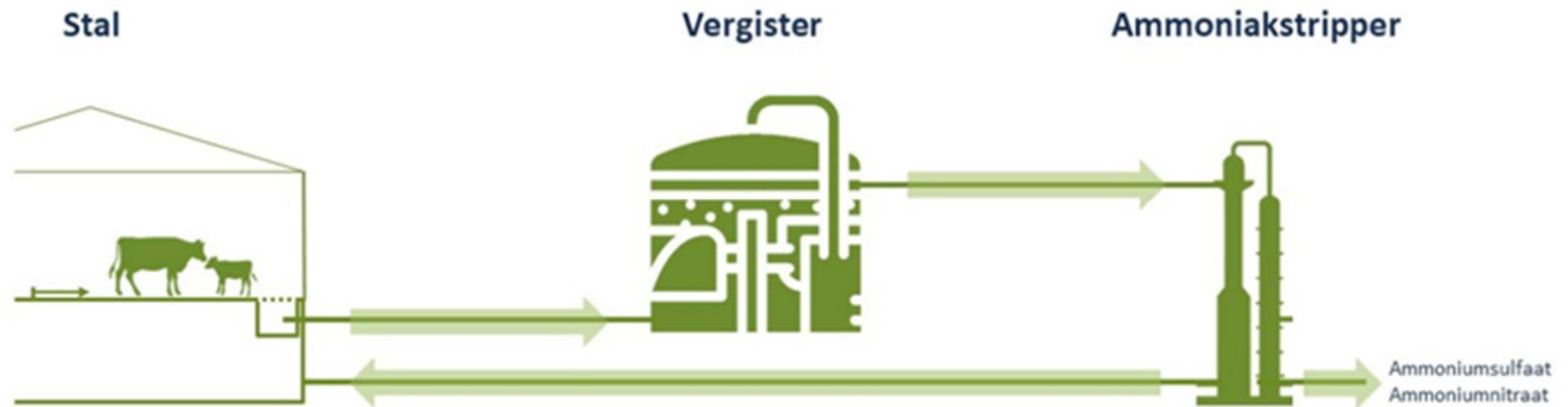
Situatie Overijssel en Gelderland

Aantal bedrijven naar grootteklasse op basis van GVE (grootvee eenheden) in %						
	1-50	51-100	101-150	151-200	>200	totaal
Overijssel	22	34	28	11	6	100
Gelderland	25	32	25	10	7	100

25 april 2023

Mestverwaarding

- Niet alleen mestoverschot, maar “alle” mest
- Potentie Gelderland en Overijssel:
 - 250 miljoen m³ groen gas/jaar (\triangleq verbruik 2 miljoen huishoudens)
- Ammoniak emissie beperking 50-70%

Schaalgrootte mestverwaarding

	minimale schaal	
	GVE	
biogas naar groen gas	150	
CO2 terugwinning (vervloeiing)	7000	
splitsing residu in dik en dun deel	150?	
stabiele bodemverbeteraar met minder "fastfood"	150?	
N-strippen uit dunne deel	150?	erkenning als kunstmestvervanger
waterzuivering	>1000	
minimale schaal:		
Zeer afhankelijk van opbrengsten groen gas, kunstmestvervanger en beloning ammoniak beperking		
duurzaamheid meer kleinere installaties versus minder grotere		

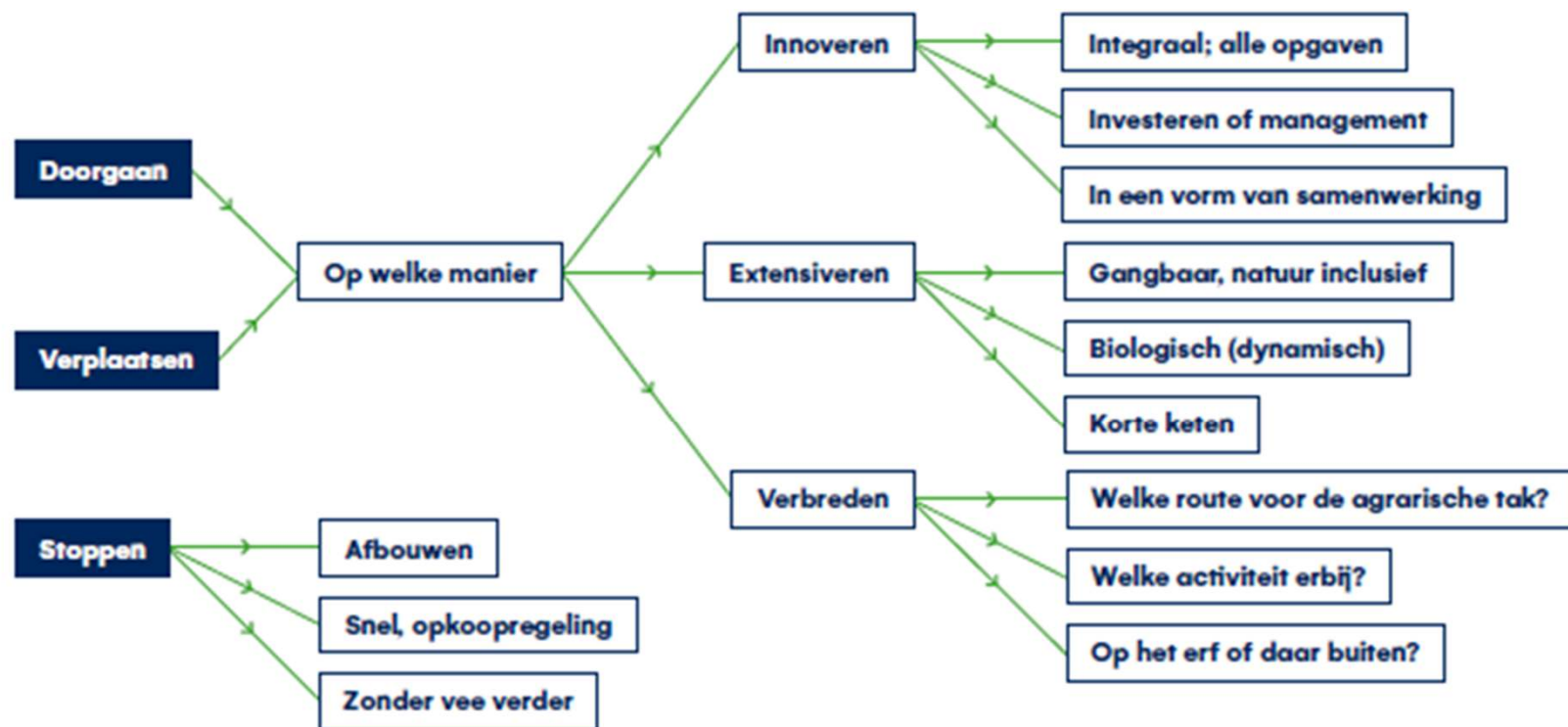
Praatplaat Countus

Anders ondernemen; maar hoe/wat?

Je onderneming draait zoals het altijd doet. Maar het past niet meer zoals het eerder deed, door wet- en regelgeving, door je omgeving, door de tijdsgeest, maar misschien ook wel door je eigen persoonlijke ontwikkeling.

Hoe haal je je kracht weer in je bedrijf en jezelf?

De plaat op de voorkant geeft inzicht wat er bij je bedrijf speelt, mogelijkheden, maar ook valkuilen.

Praatplaat Countus

25 april 2023

Anders ondernemen

MENS **GELD** **OMGEVING**

PERSOONLIJKE ONTWIKKELING
Wie ben ik als mens en als ondernemer?

VERWACHTINGEN EN AFSPRAKEN
Welke mogelijke verdienmodellen zie je?

WET- EN REGELGEVING
Welke ontwikkelingen worden in je omgeving verwacht?

BEDRIJFSSTRUCTUUR
Wat is de kracht van het bedrijf?

GELDZAKEN
Wat is de impact op het bedrijfvermogen?

CONCURRENTIE VS SAMENWERKING
Welke initiatieven of lopende projecten zijn er in je omgeving?

Afwegingskader boeren

Duurzaamheid én bedrijfseconomisch perspectief

- Integraal duurzaam! (energie, stikstof, methaan, dierwelzijn,..)
- 1x investeren moet zekerheid voor langere termijn opleveren

Bedrijfsspecifieke keuzes
(afhankelijk van ondernemer, bedrijf en omgeving)

Beperk suboptimalisaties:

- Vergisting zonder scheiding dik/dun en N-stripper
- Ammoniakwater zonder vergister
- Etc.

Afwegingskader boeren innovatie

- Vergisting, gasopwerking, N-stripping > 150 GVE
- Aandachtspunten
 - (On)zekerheid of aan N-normen wordt voldaan
 - Beloning emissiebeperking
 - Erkenning als kunstmestvervanger
- Onzekerheid of banken willen financieren
 - beleid Rabo tav randen Natura 2000
- Vergelijking met uitkoop regelingen
- Afweging
 - technische innovaties versus extensiveren
 - boeren is wat anders dan een “industriële proces” managen

Afwegingskader boeren verbreden/ extensiveren

- Groen gas productie als neveninkomsten, samen met b.v. zonne-energie, natuurbeheer
- Ammoniak beperking, stabiele meststoffen en nutriënten op maat
- Optimale schaalgrootte door samenwerking > 150 GVE
- Belangrijk voor economische kracht platteland (doelstelling PPLG) en doelstellingen groen gas (2 BCM)
- Aandachtspunten:
 - Digestaat terugname (mestproducten)
 - Financiering
 - beleid Rabo t.a.v. randen Natura 2000
 - Uitkoopregeling

Ook mest van extensieve boeren moet worden vergist!

Aandachtspunten beleid

- **Extensivering:**
 - Leidt tot gewenste N-emissie daling?
 - Onbewerkte mest op het land?
 - Meer landbouwgrond nodig per eenheid product
 - Toegevoegde waarde voor de bodem en biodiversiteit
 - Relatie met randen Natura 2000-gebieden
- Technische oplossingen vaak effectiever dan extensivering....? of/of → en/en?
- Landbouwgrond bindt meer koolstof dan natuurgebieden?
- **Uitkoop:**
 - Wat komt er in de plaats?
 - Waar/hoe gaat de uitgekochte investeren?

Aanbevelingen voor overheid

- SDE ++ categorie voor < 45 m³/uur (~ 600 GVE)
- Bevordering samenwerking tussen boeren (3-4 boeren per hub/buurtvergister)
- Waardering en borging emissiebeperking
- Erkenning en waardering kunstmestvervangers
- Soepele vergunningverlening/RO-beleid
- Prioriteitstelling

Geen directe relatie meer tussen mestverwaarding en schaalgrootte boerderij

Agrarische sector moet verleid worden om meer mest te (laten) vergisten

Aanbevelingen voor BEON

- Voorbeelden realiseren en kennis delen
 - Programma Zandprovincies
 - Nieuwe Energiedag, etc.
 - Kennisinstellingen (UT en Saxion)
- Imago mestvergisting
 - gedragscode
- Beleid Rijk beïnvloeden via NVDE/PGG
- Samenwerken met provincie (PPLG + nieuwe convenant groen gas) en RES (gemeenten)

